

ชื่อโครงการ: การศึกษาวิธีการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดกองบังคับการ
ตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 2

A Study of School Health Program Implementation in Primary Schools of the
Border Patrol Police Regional Headquarters 2

ชื่อผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ปรีชา กิจวัฒน์ชัย, อาจารย์คมคาย กิจวัฒน์ชัย,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา นาถะพินธุ, อาจารย์ดาวิวรรณ เศรษฐีธรรม,
นายโชคชัย สุวรรณโพธิ์

หน่วยงานที่สังกัด : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หมายเลขโทรศัพท์ : (043) 236906, 347057 โทรสาร (043) 347058

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไป ประจำปี 2538 จำนวนเงิน 104,800 บาท

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย 1 ปี 3 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2538 ถึง ธันวาคม 2539

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน สภาพาสุภาพของ
นักเรียน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนและสภาวะการสุขภาพibalสิ่งแวดล้อมของ
โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 2 ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ
รวบรวมข้อมูลขึ้น 4 ชุด เป็นแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับใช้สอบถามครูผู้บริหารโรงเรียนชุดหนึ่ง
สอบถามครูประจำชั้น/ครูผู้สอนชุดหนึ่ง แบบบันทึกการตรวจสุขภาพนักเรียนสำหรับใช้บันทึกผลการ
ตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล และแบบสำรวจสภาวะการสุขภาพibalโรงเรียนอีกชุดหนึ่ง กลุ่ม
ประชากรที่ทำการศึกษาคือครูผู้บริหารโรงเรียน 33 คน จาก 33 โรงเรียน ครูประจำชั้น/ครูผู้สอน
75 คน นักเรียน 1,073 คนและโรงเรียน 9 โรงเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกเป็นครูผู้บริหาร
ส่วนหนึ่ง ครูประจำชั้น/ครูผู้สอนส่วนหนึ่ง นักเรียนส่วนหนึ่ง และโรงเรียนอีกส่วนหนึ่ง ใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ หาความถี่ ร้อยละ นำหนักเฉลี่ย ทดสอบความแตกต่างด้วย t-test และ F-test
ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. วิธีการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ร้อยละ 75.76 ดำเนินงานตามรูปแบบของกองอนามัย
โรงเรียน กรมอนามัย และจัดเป็นบริการอนามัยโรงเรียนระดับ 1 ประกอบด้วยกิจกรรม 9 ข้อ คือ การ
จัดให้มีบัตรบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนครบทุกคน จัดโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ สร้างเสริม
ภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียน ส่งเสริมสุขศึกษา ตรวจสุขภาพนักเรียน ให้การรักษาพยาบาลนักเรียนที่เจ็บ
ป่วย ติดตามผลการรักษา จัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดไว้บริการนักเรียน และดำเนินการด้านโภชนาการ
ในโรงเรียน

2. ด้านสภาวะสุขภาพนักเรียน พบว่า นักเรียนมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ
19.83 สายตาผิดปกติ ร้อยละ 0.47 ตรวจพบโรคและความผิดปกติโดยรวม ร้อยละ 89.38 โรคที่พบ
มาก 10 อันดับแรก คือ ฟันมีหินปูน ร้อยละ 52.56 ฟันผุ ร้อยละ 48.37 ต่อมขัยรอยดัด ร้อยละ
22.55 เหา ร้อยละ 16.96 ริดสีดวงตา ร้อยละ 9.23 เหนืออกอักเสบ ร้อยละ 8.39 พุพอง ร้อยละ 7.46
ต่อมทอนซิลอักเสบ ร้อยละ 6.15 เกลื้อน ร้อยละ 4.38 และเยื่อตาอักเสบ ร้อยละ 4.19 ให้การรักษา
พยาบาลนักเรียนที่เจ็บป่วย 644 คน ส่งไปรักษาต่อที่โรงพยาบาล 5 คน ให้คำแนะนำ 310 คน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนของครู มีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ครูขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการและรายละเอียดในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน การตรวจโรคในช่องปาก และการตรวจโรคคอกพอก ขาดแคลนแผ่นวัดสายตา ที่วัดส่วนสูง และเวชภัณฑ์บางรายการ ขาดการวางแผนงานอนามัยโรงเรียนร่วมกันระหว่างครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งไม่ได้รับความสะดวกในการส่งนักเรียนไปรักษาที่สถานอนามัยและโรงพยาบาล

4. ผลการสำรวจสภาวะการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 9 โรงเรียน พบว่า บริเวณโรงเรียน อาคารและห้องเรียนอยู่ในสภาพใช้การได้ ส้วมชนิดราดน้ำมีพอเพียง แต่ความสะอาดอยู่ในขั้นพอใช้และควรปรับปรุง โรงเรียนร้อยละ 66.67 มีที่ปีสวะชายไม่พอเพียง และไม่ถูกสุขลักษณะ การกำจัดขยะไม่ถูกหลักสุขาภิบาลทุกโรงเรียน มีโรงอาหารแยกเป็นสัดส่วนและสะอาดพอใช้ร้อยละ 77.78 วิธีการล้างภาชนะใส่อาหารยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล อาหารที่ปรุงเสร็จเก็บได้ถูกต้องเป็นบางส่วน ร้อยละ 77.78 ทุกโรงเรียนมีห้องพยาบาล/มุมพยาบาล แยกเป็นสัดส่วน ซึ่งความสะอาดอยู่ในขั้นพอใช้ ร้อยละ 55.56 การจัดตู้ยาไม่ถูกต้อง ร้อยละ 88.89 น้ำดื่ม น้ำใช้มีปริมาณพอเพียง มีภาชนะกักเก็บน้ำดื่มถูกสุขลักษณะ ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มของโรงเรียนด้วยอาหารตรวจเชื้อ 110 พบว่า สะอาดร้อยละ 55.56 ไม่สะอาดร้อยละ 44.44

ผลการวิจัยเป็นการยืนยันว่า งานอนามัยโรงเรียนยังมีปัญหาอยู่ และเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทบทวนและร่วมกันหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพนักเรียนน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การขาดสารไอโอดีน และการเจ็บป่วยอื่นๆ ของนักเรียน โดยพิจารณากำหนดนโยบายด้านการอนามัยโรงเรียนที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์การดำเนินงานให้โรงเรียนอย่างพอเพียง จัดอบรมครูในโรงเรียน ดชด. ทุกคน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งปรับปรุงวิธีการสอนสุขศึกษา โดยเน้นการปฏิบัติให้มาก และปรับปรุงการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีขึ้น

Title: A Study of School Health Program Implementation in Primary Schools of the Border Patrol Police Regional Headquarters 2

Researchers: Precha Kitvatanachai, Komkai Kitvatanachai, Ganjana Nathapindhu, Dariwan Settheetham, Chokchai Suwanapho

Affiliation: Department of Sanitary Science, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

Telephone No: (043)236906,347057 Fax.(043) 347058

Funding Agency: National Research Committee of Thailand, 1995. Total amount of grant funds:104,800 Bahts

Research Duration: September 1995-December 1996

ABSTRACT

This study aims to describe the activities relating to school health services and the obstacles encountered in implementation. It also aims to assess the health status of the students. Nine primary schools of the Border Patrol Police Regional Headquarters 2 were studied. Two forms of questionnaires were designed-one for headmasters and another for teachers. Another data collection tools were a specially-created "student personal health record form" to record each individual student's health status, and a school sanitation survey form" to record school sanitation condition. The studied population comprised of 33 headmasters, 75 teachers, and 1,073 students in 9 schools. The data was analysed separately according to groupings that were designated by using the statistical package SPSS/PC⁺. Descriptive statistics were used for finding frequency distribution,percentage, and mean. Significant statistical tests for differences were the t-test and F-test statistics. The results can be concluded as follows:

1. Seventy six percent of the school health activities were implemented following the code of practice of the School Health Division,Department of Health. The majority of them were classified as a school health care level 1. There were nine activities, covering the school use of the student personal health record forms for each student, school sanitation, immunization, health education, student personal health inspection, treatment of sick students, follow up on the sick students, water supply, and school lunch program.

2. The health status for all 1,073 students was assessed through physical examinations. It was found that 19.83% were underweight, and 0.47% were short eye-sighted. Eighty nine percent were found to have some types of ailment.The ten most frequently found diseases were calculus (52.56%) , dental caries (48.37%) , iodine deficiency disorder (22.55%) , pediculosis (16.96%) trachoma (9.23%) , gingivitis (8.39%) , impetigo (7.46%) , tonsillitis (6.15%) , tenia versicolor (4.38%) , and conjunctivitis (4.19%) .

From physical examination, there were 959 ill students. Among these, 644 students were treated with household remedies, 5 cases were referred to nearby community hospitals, and the rest were provided health education.

3. Problems and difficulties when administering the school health program, as addressed by the headmasters and teachers, were considerably moderate. Common problems stemmed from teachers lacking the necessary skills for school health practices, especially how to do dental and thyroid health pre-examinations. There was also inadequate equipment for optical health measures and height measurement, as well as the lack of some essential drugs. Another problem was inadequate cooperation between the teachers and health officers, particularly the lack of a jointed action plan. In addition, referring sick students to the district health center or hospital was considerably inconvenient.

4. The overall results of the environmental study of nine primary schools' sanitation conditions showed that the schools' latrines were found adequate in number, but inadequately clean. Furthermore, there was an insufficient number of urinals for boys in 66.67% of the schools, and those which did exist were inadequately clean. In the schools there was an insufficient supply of trash bins. Those that were available were not in sanitary condition, and the surrounding trash was not properly disposed. All of the school had cafeterias which were separated from the classrooms. These cafeterias were found to be moderately clean. However, in 77.78% of the school dishes were not washed properly according to sanitary standard. Of the cooked food, 7.78% was kept correctly. The schools' drug supplies were generally sufficient. Approximately 56% of the first aid rooms were moderately clean, although the drug cabinets in 88.89% of the schools were organized improperly. Rain water tanks which supply the schools with water, both for drinking and for regular use were found to be of sanitary design. There is a year's supply of this water. Additional drinking water is obtained from the ground water supply. A simplified method used to measure the schools' water supplies revealed that five of the schools (55.56%) met hygiene standards while four (44.44%) did not.

This study confirms that improvements need to be made in the schools health conditions. However, the problems are solvable by the agencies responsible which should also address other problems, such as dental health, underweight students, iodine deficiency disorder, and others. Clear hygienic policies for schools should be declared, and adequate funds and equipment should be located. Finally the teachers should be trained to provide service in hygienic manner, to improve current methods of health education school health services and school sanitation in the future.